

परमाणु ऊर्जा केंद्रीय विद्यालय -2

अणुशक्ति नगर मुम्बई

सत्र : 2023-24

कक्षा -VII

विषय- संस्कृत

कार्यपत्रक -1

अध्याय का नाम: सुभाषितानि

प्रश्न- 1 निम्नलिखित उद्देश्यप्रकारप्रश्नानां उत्तरं ददातु।। 1 x 4

I. मूढः कुत्र रत्न संज्ञा विधीयते ?

(क) खण्डेषु (ख) रत्नेषु

(ग) पाषाणेषु . (घ) .पाषाणखण्डेषु

II. पृथ्वी केन धार्यते?

(क) असत्येन (ख) सत्येन

(ग) बलेन (घ) संकल्पेन

III. रोके वशीकृतिः का?

(क) रमा (ख) क्षमा

(ग) कमला (घ) रामा

IV. का बहुरत्ना भवति?

(क) वसुन्धरा (ख) लक्ष्मी

(ग) सरस्वती (घ) माता

प्रश्न 2. निम्नलिखित संस्कृत शब्दों के अर्थ लिखिए (1x12)

1. तपते	5. तपसि	9. पृथिव्याम्
2. वाति	6. शौर्ये	10. सुभाषितम्
3. वायुश्च	7. नये	11. बहुरत्ना
4. प्रतिष्ठितम्	8. विस्मयः	12. वसुन्धरा

प्रश्न 3 निसर्वान् श्लोकान् अर्थ कुरुत।। (2x3)

3.1 पृथिव्यां त्रीणि रत्नानि जलमन्त्रं सुभाषितम् ।

मूढैः पाषाणखण्डेषु रत्नसंज्ञा विधीयते ॥ 1 ॥

3.2 सत्येन धार्यते पृथ्वी सत्येन तपते रविः ।

सत्येन वाति वायुश्च सर्वं सत्ये प्रतिष्ठितम् ॥ 2 ॥

3.3 दाने तपसि शौर्ये च विज्ञाने विनये नये ।

विस्मयो न हि कर्तव्यो बहुरत्ना वसुन्धरा ॥13 ॥

प्रश्न 4. यथायोग्य श्लोकाशान् मेलयत । (1x5)

क.	ख
I. धनधान्यप्रयोगेषु	नासद्भिः किञ्चिदाचरेत्
II. विस्मयो न हि कर्तव्यः	त्यक्तलज्ज सुखी भवेत्
III. सत्येन धार्यते पृथ्वी	बहुरत्ना वसुन्धरा
IV. सद्भिर्विवाद मैत्री च	विद्यायाः संग्रहेषु च
V. आहारे व्यवहारे च	सत्येन तपते रविः

प्रश्न 5. मञ्जूषातः पदानि चित्वा लिङ्गानुसारं लिखत। (1x9)

रत्नानि. वसुन्धरा. सत्येन सुखी अन्नम् वह्निः रविः पृथ्वी सङ्गतिम्

पुंलिङ्गम्.

स्त्रीलिङ्गम्.

नपुंसकलिङ्गम्

.....

.....,

.....

.....

.....,

.....

.....

.....

.....

प्रश्न 6. अधोलिखितपदेषु धातवः के सन्ति? । (1x4)

पदम्

धातुः.

करोति.

.....,

पश्य.

.....,

तिष्ठति.

.....

भवेत्.

.....

प्रश्न 7 एकपदेन उत्तरत- (1x5)

(क) पृथिव्यां कति रत्नानि ?

(ख) मूढैः कुत्र रत्नसंज्ञा विधीयते ?

(ग) पृथिवी केन धार्यते?

(घ) कै सङ्गतिं कुर्वीत ?

(ङ) लोके वशीकृतिः का?

प्रश्न 8. रेखाङ्कितपदानि. अधिकृत्य. प्रश्ननिर्माण. कुरुत? । (2x5)

(क) सत्येन वाति वायुः ।

(ख) सद्भिः एव सहासीत ।

(ग) वसुन्धरा बहुरत्ना भवति ।

(घ) विद्यायाः संग्रहेषु त्यक्तलज्जः सुखी भवेत्

(ङ) सद्भिः मैत्रीं कुर्वीत ।

प्रश्न 9 प्रश्नानामुत्तराणि लिखत । (2x3)

(क) कुत्र विस्मयः न कर्तव्यः ?

(ख) पृथिव्यां त्रीणि रत्नानि कानि ?

(ग) त्यक्तलज्जः कुत्र सुखी भवेत् ?

प्रश्न 10. सुभाषितानि अध्यायात् यः कश्चित् श्लोकद्वयं लिखत । (2x2)